

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

В. С. Пономаренко

№02071211

2020р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування
освітній ступінь «МАГІСТР»

спеціальність 073 «Менеджмент»
освітньо-професійні програми «Міжнародний менеджмент»,
«Міжнародний ІТ - менеджмент»

Харків, 2020

Фахове випробування є комплексним іспитом, що включає теоретичну (тестові завдання) та практичну частини. До складу тестових завдань внесені питання за наступними навчальними дисциплінами: менеджмент, світове господарство і міжнародні економічні відносини, міжнародні фінанси, зовнішньоекономічна діяльність підприємства, митна справа.

Завдання фахового випробування складено з метою виявлення знань, вмінь, компетентностей, якими володіє абітурієнт (бакалавр, спеціаліст) за освітньо-професійними програмами «Міжнародний менеджмент», «Міжнародний ІТ-менеджмент» (табл. 1).

Таблиця 1

Основні компетентності, якими повинен володіти бакалавр за ОПП «Міжнародний менеджмент», «Міжнародний ІТ-менеджмент»

Професійні компетентності
<i>Загально-професійні:</i>
- розуміти теоретичні основи, принципи, процеси та закономірності функціонування й розвитку зовнішньоекономічних відносин, механізмів міжнародної торгівлі;
- володіти методами та інструментами спостереження, опису, ідентифікації, аналізу, синтезу та оцінки економічних процесів та явищ світової економіки;
- розуміти сутність й особливості зовнішньоекономічної діяльності, форми та методи міжнародного торговельного, інвестиційного та валютно-фінансового співробітництва;
- володіти методами обґрунтування управлінських рішень на основі комплексних економічних розрахунків;
- здатність організувати роботу відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці;
- здатність до ділових комунікацій у професійній сфері, знання основ ділового спілкування, навички роботи в команді;
- здатність прогнозувати, планувати й реалізувати заходи щодо підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
<i>Спеціалізовано-професійні:</i>
- аналізувати міжнародну економіку як системний комплекс взаємовідносин суб'єктів та процеси регіоналізації світогосподарських зв'язків;
- застосовувати сучасні методи, прийоми, інтенсивні технології діагностики та експертизи зовнішньоекономічної діяльності підприємства, методологію моделювання і аналізу бізнес-процесів;
- виявляти, розраховувати та аналізувати якісні та кількісні економічні показники, які відображають аналітичну динаміку зовнішньоекономічної діяльності підприємства;

Спеціалізовано-професійні:
- розробляти стратегії, плани діяльності та ресурсного забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства;
- обґрунтовувати господарські рішення та організаційно-технічні заходи щодо розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства з урахуванням ризиків;
- створювати сучасну інформаційну базу та впроваджувати сучасні інформаційно-комунікаційні системи та технології у практику зовнішньоекономічної діяльності підприємств;
- застосовувати професійно профільовані знання для вибору найбільш вигідних умов контрактів при здійсненні експортно-імпортних операцій.

СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ З ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Екзаменаційний білет з фахового випробування включає дві частини: тестові завдання; практичні завдання.

Розподіл балів відповідно до рівня складності завдань у білеті з фахового випробування наведено у табл. 2.

Таблиця 2

Розподіл балів відповідно до рівня складності завдань у білеті з
фахового випробування

Рівень складності	Кількість контрольних		Кількість балів за одне завдання	Розподіл балів в одному білеті	Різновид завдань
	тестові завдання	задачі			
I. Рівень складності	50	-	2,0	100	- з вибором однієї правильної відповіді; - на встановлення відповідності; - на встановлення правильної
II. Рівень складності	-	2	1 діагностичне завдання - 25 б; 2 діагностичне завдання - 25 б.	50	- розрахункові завдання (на 2-3 дії)
III. Рівень складності	-	1	1 евристичне завдання	50	- комплексне розрахункове завдання з ускладненим алгоритмом

Тестові завдання включають 50 тестів різного типу, серед яких альтернативні тестові завдання, тестові завдання на відновлення відповідності частин, на відтворення вірної послідовності. Загальна оцінка тестових завдань становить 100 балів.

Практичні завдання включають завдання різного рівня складності, а саме два діагностичних завдання та одне евристичне завдання, загальна оцінка за виконання яких складає 100 балів.

ЗМІСТ ФАХОВИХ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

Тема 1. Менеджмент: сутність та основні поняття

Менеджмент як система наукових знань та мистецтво управління. наявні парадигми менеджменту. Наукові підходи до формування та забезпечення ефективного функціонування системи менеджменту. Підвищення рівня організаційної культури як основний напрям удосконалення менеджменту.

Поділ, спеціалізація та кооперація праці. Необхідність координації праці в організації. Визначення понять "менеджмент" і "управління". Об'єкт і предмет менеджменту. Цілі та завдання менеджменту. Менеджмент як специфічна сфера людської діяльності.

Тенденції технократизації, демократизації, інтернаціоналізації. Концепції управління маркетингом. Організаційна культура як сучасний напрям у теорії та практиці управління. Концепція соціального партнерства. Інтегровані підходи до управління: процесний, системний, ситуаційний.

Концепції "Менеджмент без ієрархії", Just in Time Production (JIT), Total Quality Control (TQC), Total Productive Maintenance (TCP), Lean Management, Lean production (концепція злагодженого підприємства, бенімаркетинг, реінжиніринг бізнесу).

Тема 2. Внутрішнє середовище організації

Аналіз дії факторів внутрішнього середовища організації. Характеристика основних внутрішніх факторів організації: цілі, структура, завдання, технологія, люди. Три основні аспекти людського фактору: поведінка окремих людей, поведінка людей у групах, характер поведінки лідера та його вплив на поведінку окремих людей та груп. Індивідуальна характеристика особистості: здібність, схильність, обдарованість, потреба, сподівання, сприйняття, відношення, погляд, цінності. Вплив середовища на особистість та її поведінку. Взаємозв'язок внутрішніх факторів.

Тема 3. Зовнішнє середовище у бізнесі

Аналіз дії факторів зовнішнього середовища. Зовнішні фактори прямої дії: постачальники, трудові ресурси, закони, установи державного регулювання, споживачі, конкуренти, профспілки. Зовнішні фактори непрямой дії: стан економіки, політичні події, міжнародні події, науково-технічний прогрес, соціокультурні та екологічні фактори, вплив групових інтересів.

Взаємозв'язок факторів зовнішнього середовища, складність, рухомість, невизначеність зовнішнього середовища.

Тема 4. Стратегічне планування

Планування. Гнучкість планування. Здатність планування до адаптації. Об'єкт планової роботи. Сутність планування. Призначення планування як функції менеджменту. Головне завдання планування.

Класифікація планування за строками реалізації. Класифікація планування за методами та технологіями. Класифікація планування за функціями. Класифікація планування за рівнями правління. Класифікація планування залежно від змісту, мети, завдань. Мета стратегічного планування. Мета тактичного планування. Мета оперативного планування.

Місцезнаходження стратегічного менеджменту в системі управління підприємством. Екзогенний підхід. Ендогенний підхід. Інституційний підхід. Концептуальний підхід. Корпоративний, діловий і функціональні рівні стратегічного менеджменту. Мета стратегічного менеджменту.

Тема 5. Методи реалізації стратегії

Методи менеджменту як сукупність способів впливу керівної системи управління на керовану. Економічні методи менеджменту. Адміністративні методи менеджменту. Соціально-психологічні методи менеджменту. Механізм взаємодії методів, принципів і функцій менеджменту.

Сутність поняття "модель" та "моделювання". Типи моделей: фізичні, аналогові, математичні. Процес побудови та використання моделей: постановка задачі, побудова моделі, перевірка моделі на достовірність, застосування й актуалізація моделі. Практичне значення економіко-математичних моделей у процесі ухвалення управлінських рішень. Теорія ігор. Модель управління запасами. Модель теорії черг. Кореляційні моделі. Імітаційне моделювання. Лінійне програмування. Статистичні методи. Сіткові моделі.

Тема 6. Організаційні структури управління

Визначення організації. Завдання організації як функції управління. Головна мета організації як функції управління.

Ключові поняття структури управління. Зв'язки в ОСУ. Повноваження лінійного та штабного керівників. Вимоги до будівництва ОСУ.

Методи формування ОСУ. Концептуальні положення ієрархічної (бюрократичної) ОСУ. Порівняльна характеристика ієрархічних й адаптивних ОСУ.

Тема 7. Організація в системі управління

Ієрархічні структури управління: лінійні, функціональні, лінійно-функціональні, дивізійні.

Переваги та недоліки продуктової (дивізійної) структури управління. Дивізійна структура управління орієнтована на споживача. Дивізійна регіональна структура управління. Проектна структура управління. Матрична структура управління. Мережна структура управління: переваги та недоліки. Конгломератна структура управління.

Тема 8. Теоретичні основи мотивації

Головні задачі та цілі мотивації. Категорії мотивації: потреби, інтереси, мотиви та мотивування, стимули, винагороди.

Виникнення потреб. Пошук шляхів усунення потреб. Визначення напрямку дій. Здійснення дій по усуненню потреб. Здійснення дій за винагороду. Усунення потреб.

Види потреб: соціальні, потреби в повазі, потреби в самовираженні.

Змістовні теорії мотивації. Процесуальні теорії мотивації.

Тема 9. Функція контролю в системі менеджменту

Поняття контролю та його місце в системі управління. Цілі та принципи контролю. Зворотний зв'язок під час контролю. Побудова та функціонування системи контролю за принципом профілактики. Види управлінського контролю. Основні характеристики ефективної системи контролю: економічність, стратегічна спрямованість, точність, своєчасність, обґрунтованість критеріїв, гнучкість. Розроблення бюджету як основа для контролю за використанням ресурсів: людських, матеріальних, фінансових.

Вироблення стратегічних цілей. Процес стратегічного та оперативного контролю виконання планів. Запровадження та корегування стандартів

вимірювання. Облік результатів діяльності. Співставлення результатів діяльності зі стандартами. Регулювання процесу виконання стандартів. Порівняльна характеристика моделей контролю.

Тема 10. Комунікаційні процеси в системі менеджменту

Інформація, її види та роль у менеджменті. Носії інформації. Класифікація інформації. Вимоги, які висуваються до інформації. Інформаційне забезпечення процесу ухвалення управлінських рішень у системі менеджменту.

Сутність і роль комунікації в системі менеджменту. Різновиди "внутрішніх" та "зовнішніх" комунікацій. Методи комунікацій. Засоби комунікацій, їхні переваги та недоліки. Перешкоди в комунікаціях. Комунікаційні переваження.

Основні елементи й етапи комунікаційного процесу. Роль і значення зворотного зв'язку в комунікаційних процесах. Моделі комунікаційного процесу. Аналіз комунікаційного процесу в організації. Планування та організація комунікаційного процесу в системі менеджменту. Контроль здійснення комунікаційного процесу. Шляхи підвищення ефективності комунікаційного процесу.

Тема 11. Прийняття управлінських рішень

Управлінське рішення як основний елемент і результат управлінської діяльності. Класифікація управлінських рішень. Умови ухвалення управлінських рішень. Фактори, що впливають на процес ухвалення управлінських рішень. Підходи до прийняття рішень. Принципи ухвалення рішень менеджерами. Моделі ухвалення управлінських рішень. Взаємозалежність рішень.

Різновиди технологій ухвалення рішень. Складові технологічного процесу ухвалення управлінських рішень. Етапи процесу ухвалення та виконання управлінських рішень у системі менеджменту. Особливості ухвалення управлінських рішень в умовах невизначеності та ризику. Якість управлінських рішень.

Тема 12. Моделювання та застосування моделей в управлінні

Методи менеджменту як сукупність способів впливу керувальної системи управління на керовану. Економічні методи менеджменту. Адміністративні методи менеджменту. Соціально-психологічні методи менеджменту. Механізм взаємодії методів, принципів і функцій менеджменту.

Сутність поняття "модель" та "моделювання". Типи моделей: фізичні, аналогові, математичні. Процес побудови та використання моделей: постановка

завдання, побудова моделі, перевірка моделі на достовірність, застосування та актуалізація моделі. Практичне значення економіко-математичних моделей в процесі прийняття управлінських рішень. Теорія ігор. Модель управління запасами. Модель теорії черг. Кореляційні моделі. Імітаційне моделювання. Лінійне програмування. Статистичні методи. Сіткові моделі.

Тема 13. Соціальна відповідальність менеджменту та культура корпорацій

Сутність поняття "соціальна відповідальність", "соціальна справедливість", "соціальне партнерство". Зміст юридичної відповідальності: дотримання державних законодавчих актів, інструкцій, норм тощо. Права й обов'язки організацій. Соціальна відповідальність як добровільна реакція на соціальні проблеми суспільства з боку організації. Рівні соціальної відповідальності: соціальне зобов'язання, соціальне реагування, соціальна чутливість. Переваги та недоліки соціальної відповідальності.

Загальні поняття культури та культурні константи. Характеристика внутрішнього культурного середовища організації. Класифікація культурних аспектів управління діяльністю організації. Підходи до формування культури організації. Механізм формування організаційної культури.

Основні категорії, що визначають моральний портрет організації: соціальна відповідальність, етика бізнесу, діловий етикет. Види етики. Роль і значення ділової етики. Принципи етики бізнесу та позитивні результати їхньої апробації. Головні напрями розвитку етики бізнесу. Організація навчання етичній поведінці керівників і підлеглих. Особливості бізнес-етикету. Правила та норми бізнес-етикету.

Тема 14. Групова динаміка

Групи та їхня значущість. Формальні та неформальні групи. Хоторнський ефект. Розвиток неформальних організацій та їхня характеристика. Причини вступу у групи та неформальні організації: відчуття належності, взаємодопомога, взаємозахист, спілкування, зацікавленість, опір змінам. Характеристики неформальних організацій. Управління неформальною організацією. Підвищення ефективності груп. Фактори, які впливають на ефективність роботи групи: розмір, зміст, згуртованість. Управління за допомогою комітетів. Участь працівників в управлінні.

Визначення цілей, завдань та зон відповідальності управлінської команди. Принципи формування та діяльності управлінської команди. Функції

управлінської команди. Критерії відбору менеджерів. Характеристика потенціалу управлінської команди та її керівника. Оцінювання та стимулювання діяльності учасників управлінської команди організації.

Тема 15. Управління конфліктами, змінами та стресами

Природа організаційних змін. Характеристика програми нововведення. Сутність і основні параметри організаційних перетворень. Модель процесу управління організаційними змінами. Використання участі працівників в управлінні для здійснення змін. Система подолання опору організаційним змінам. Організаційний розвиток.

Сутність поняття "конфлікт". Типи конфлікту: внутрішньоособистісний, міжособистісний, конфлікт між особистістю та групою, міжгруповий конфлікт. Причини конфлікту. Модель процесу конфлікту. Методи вирішення конфлікту. Природа стресу. Причини стресу: організаційні, особистісні. Методи зниження рівня стресу. Зіставлення стресового та нестресового стилів життя.

Сутність результативності й ефективності менеджменту. Економічна, організаційна та соціальна ефективність управління. Показники ефективності управління, їхній склад і методи визначення. Комплексний підхід до удосконалення управління організаціями.

Тема 16. Лідерство та влада

Сутність лідерства. Теорії лідерства. Підхід з позиції особистих якостей. Поведінковий підхід. Ситуаційний підхід. Якості лідера. Стилi лідерства: диктат, демократія, невтручання. Таблиця стилів керівництва П. Блейка та Дж. Маутон. Типологія лідерів. Влада й особистий вплив. Сутність та роль влади в управлінні. Баланс влади, форми влади: примушування, вплив, компетенція, інформація, посадове положення, авторитет, харизма. Форми впливу: переконання,

Керівництво як об'єднувальна функція менеджменту. Основні фактори та визначальні аспекти керівництва. Основи керівництва: вплив, лідерство, влада. Адаптивне керівництво. Поняття стилю керівництва та континууму стилів керівництва. Характеристика та класифікація стилів керівництва. Фактори та передумови формування стилів керівництва. Критерії оцінювання стилю менеджера. Загальна характеристика моделі сучасного менеджера. Особливості національних систем керівництва.

Тема 17. Предмет і завдання дисципліни «Світове господарство і міжнародні економічні відносини»

Об'єкт та предмет вивчення навчальної дисципліни. Взаємозв'язок міжнародних економічних відносин з іншими економічними науками.

Рівні розвитку світового господарства та міжнародних економічних відносин: функціональні, економічні, територіальні, за суб'єктами діяльності.

Форми міжнародних економічних відносин: міжнародна торгівля, міжнародне науково-технічне співробітництво, міжнародне виробничо-інвестиційне співробітництво, міжнародна міграція робочої сили, міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини, міжнародна економічна інтеграція.

Особливості використання методів аналізу і синтезу, індукції та дедукції, наукової абстракції, історичного і логічного порівняння та узагальнення, функціонально-структурного аналізу та економічного моделювання для пізнання субстанціональної основи міжнародних економічних відносин. Особливості середовища МЄВ: взаємозв'язок елементів середовища; складність та різноманітність; відносна невизначеність; динамічне протиріччя. Компоненти й чинники формування середовища МЄВ (політико-правові, географічні й природно-кліматичні, соціально-культурні, економічні, інфраструктурні).

Тема 18. Світове господарство та особливості його розвитку

Теоретичні підходи щодо визначення сутності світового господарства. Субстанціональна основа світового господарства. Кількісний та якісний аспекти аналізу світогосподарських зв'язків. Ознаки світового господарства як цілісної економічної системи.

Основні структурні елементи світового господарства. Суб'єкти світового господарства та рівні їх економічної взаємодії. Критерії виділення підсистем світового господарства. Основні типи країн і їх економічні об'єднання в міжнародній економіці. Стандартні класифікації країн у міжнародній економіці.

Причини нерівномірності економічного розвитку країн в сучасній міжнародній економіці: економічні Інтереси національно відособлених суб'єктів міжнародного співробітництва; економічні закони (закон вартості, закон конкуренції, закон накопичення, закон пропорціонального розвитку світової економіки, закон відповідності продуктивних сил характеру міжнародних економічних відносин). Основні закономірності розвитку світового господарства.

Джерела виникнення протиріч у світовому господарстві. Види протиріч: зовнішні, внутрішні. Особливості механізму вирішення протиріч між суб'єктами міжнародних економічних відносин.

Тема 19. Міжнародний поділ праці – матеріальна основа світового господарства

Міжнародна економічна система. Сутність міжнародного поділу праці, його напрями та види.

Класифікація факторів розвитку міжнародного поділу праці. Визначення ступеню впливу факторів на поглиблення міжнародного поділу праці.

Міжнародна спеціалізація та міжнародна кооперація виробництва. Основні показники рівня міжнародної спеціалізації галузі. Види та основні форми міжнародного виробничого кооперування (створення спільних підприємств, реалізація спільних програм, договірна спеціалізація). Сфери міжнародного виробничого кооперування.

Галузеві та регіональні пріоритети міжнародної спеціалізації України. Участь України в міжнародних коопераційних зв'язках.

Тема 20. Міжнародна торгівля як провідна форма міжнародних економічних відносин

Класичні концепції міжнародної торгівлі. Теорія меркантилізму. Теорії абсолютних та порівняльних переваг. Теорія факторів виробництва.

Неокласичні та альтернативні теорії міжнародної торгівлі, їх значення в міжнародній торгівлі. Теорія Хекшера-Оліна. Парадокс Леонтьєва. Теорема Столпера-Самуельсона. Гіпотеза Ліндера. Теорема Рибчинського. Теорія життєвого циклу Р.Верона. Теорія ефекту масштабу П. Кругмана. Теорія конкурентних переваг. Теорія міжгалузевої торгівлі.

Сутність та структура, основні показники міжнародної торгівлі. Форми і методи здійснення міжнародної торгівлі. Специфічні ознаки міжнародної торгівлі послугами.

Сутність міжнародної біржової торгівлі. Класифікація міжнародних товарних бірж. Види та особливості проведення біржових операцій. Міжнародна аукціонна торгівля: сутність, головні центри та специфіка проведення. Міжнародні торги: сутність, види та порядок проведення. Особливості організації міжнародної ярмаркової та виставкової діяльності. Класифікація міжнародних ярмарок та виставок.

Сутність та особливості формування світової ціни. Фактори, які впливають на формування та рівень цін на світовому ринку. Класифікація цін у міжнародній торгівлі. Методика розрахунку експортних та імпорتنих цін.

Політика вільної торгівлі та політика протекціонізму: економічні й політичні аргументи їх використання. Тарифне регулювання зовнішньої торгівлі:

цілі та інструментарій. Сутність та класифікація мит. Економічні наслідки використання мит у зовнішній торгівлі. Митна вартість товару. Визначення ефективного митного тарифу. Оптимальний та заборонений імпортерний тариф. Тарифна ескалація.

Нетарифне регулювання зовнішньої торгівлі: цілі та інструментарій. Методи кількісних обмежень обсягів зовнішньоторговельних операцій: квотування, ліцензування, «добровільне обмеження експорту». Методи прихованого протекціонізму. Фінансові методи регулювання зовнішньої торгівлі: експортне кредитування, експортне субсидування, демпінг.

Діяльність міжнародних торговельних організацій. ГАТТ (Генеральна угода з тарифів і торгівлі) та ЮНКТАД (Конференція ООН з питань торгівлі й розвитку). Перетворення ГАТТ на Світову організацію торгівлі (СОТ). Реорганізація КОКОМ (Координаційна рада з експортного контролю). Значення торговельних угод у сучасних умовах. Діяльність Міжнародної торговельної палати. Галузеві та геополітичні пріоритети розвитку зовнішньої торгівлі України. Аналіз та оцінювання товарної та географічної структури зовнішньої торгівлі України.

Тема 21. Міжнародна інвестиційна діяльність і виробниче співробітництво

Класифікація форм міжнародного руху капіталу. Офіційний та приватний капітал. Підприємницький та позиковий капітал. Довгостроковий, середньостроковий та короткостроковий капітал. Прямі та портфельні іноземні інвестиції. Характеристика прямих інвестицій. Переваги та недоліки прямого іноземного інвестування. Особливості структури прямих інвестицій в економіку України: проблеми, тенденції, перспективи.

Транснаціональний бізнес: сутність, еволюція, сучасна стратегія. Роль внутрішньокорпоративного обміну. Суперечності між ТНК і національно-державною формою політичної організації суспільства. Регулювання діяльності ТНК. Характеристика портфельних інвестицій. Особливості портфельного інвестування. Суб'єкти та об'єкти портфельного інвестування. Переваги та недоліки портфельного інвестування. Фондові ринки. Інструменти портфельного інвестування. Цінні папери. Види цінних паперів. Особливості обігу цінних паперів. Тенденції розвитку портфельного інвестування в країнах світу. Український фондовий ринок: сучасний стан та перспективи розвитку.

Міжнародні фінансові центри, передумови їх функціонування. Податкові гавані. Офшорні зони.

Методичні підходи щодо оцінки інвестиційного клімату країни. Інвестиційний ризик: сутність та причини виникнення. Методи зниження інвестиційного ризику. Форми й методи державного регулювання міжнародного інвестування. Визначення інвестиційної позиції країни.

Тема 22. Міжнародна міграція робочої сили

Сутність, причини і форми міжнародної міграції робочої сили. Головні напрями та центри концентрації робочої сили. Показники кількісної оцінки міжнародної міграції робочої сили.

Соціально-економічні наслідки міжнародної трудової міграції. Міжнародна міграція робочої сили і платіжні баланси країн.

Роль НТР у розвитку міграції робочої сили, наукових та інженерно-технічних кадрів. Загальні закономірності створення світового ринку робочої сили, головні регіони і центри її міжнародного тяжіння й експорту. Міжнародні монополії і ринок праці. Форми і засоби експлуатації робочих-іммігрантів. Вплив міжнародної економічної інтеграції на інтернаціоналізацію ринку праці.

Адміністративно-правові та економічні методи регулювання міжнародних міграційних процесів. Міжнародна організація праці (МОП), Міжнародна організація з питань міграції (МОМ) та їх роль у вирішенні питань безробіття і захисту прав трудящих. Програми стимулювання еластичності ринку праці і забезпечення зайнятості населення. Гнучкість ринку праці.

Передумови посилення міграційних процесів в Україні. Економічні наслідки міграційних процесів для України. Особливості еміграційної та імміграційної політики України.

Тема 23. Міжнародний науково-технічний обмін

Сутність міжнародного трансферту технологій та його вартісна оцінка. Поняття технологічної місткості ринку.

Необхідність правового захисту передачі технологій. Класифікація правових форм захисту технологій: патенти, ліцензії, копірайт, торгова марка. Особливості механізму патентування. Види ліцензій: патентна і безпатентна, проста, виключна і повна.

Міжнародне науково-технічне співробітництво на некомерційній основі (участь у симпозиумах, конференціях, семінарах та ін.). Форми передачі технологій на комерційній основі: патентні угоди, ліцензійні угоди, «ноу-хау», інжиніринг, франчайзинг. Ліцензійна торгівля як провідна форма міжнародного трансферту технологій. Ліцензійна угода: сутність, структура. Форми ліцензійних

винагороджень: роялті, паушальний платіж, участь у прибутку ліцензіата, участь у власності ліцензіата.

Діяльність Європейської патентної організації (ЄПО) та Світової організації інтелектуальної власності (СОІВ). Особливості макроекономічної політики України у сфері науково-технічного співробітництва. Основні цілі організаційного регулювання науково-технічних напрямів зовнішньоекономічної політики держави. Аналіз фінансового забезпечення науково-технічних досліджень. Участь України у міжнародних науково-технічних програмах.

Тема 24. Світова валютна система. Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини

Етапи формування та розвитку світової валютної системи. Структура та принципи організації світової та національної валютної системи: загальні підходи та принципові відмінності.

Валютний курс: сутність і види. Системи валютних курсів: фіксовані курси, кероване плавання, вільне плавання, цільові зони, комбінована система валютних курсів. Чинники впливу на формування валютного курсу: структурні та кон'юнктурні. Поняття валютного котирування. Пряме і обернене валютне котирування. Розрахункові види валютного курсу. Номінальний та реальний валютний курс. Визначення номінального ефективного та реального ефективного валютного курсу. Еластичність попиту та пропозиції іноземної валюти: сутність і вплив на торговий баланс країни. Принципи, форми та інструменти валютної політики держав з відкритою економікою.

Поняття платіжного балансу та принципи його складання. Структура платіжного балансу: баланс поточних операцій та баланс руху капіталу. Особливість кореспонденції рахунків у платіжному балансі країни. Статистична та аналітична форма платіжного балансу. Методи регулювання платіжного балансу. Нестабільність міжнародних розрахунків і основні проблеми платіжних балансів країн світу.

Форми міжнародного кредиту (зв'язані, фінансові, зовнішні, внутрішні, забезпечені та бланкові, готівкові, акцептні кредити, депозитні сертифікати, облігаційні позики). Особливості кредитування зовнішньоекономічних операцій. Сучасні методи фінансування експорту: факторинг, форфейтинг, лізинг. Форми, структура і масштаби зовнішньої заборгованості країни. Інструменти управління зовнішнім боргом країни. Проблема заборгованості і значення іноземних кредитів для економічного розвитку України.

Тема 25. Міжнародна економічна інтеграція

Сутність, головні передумови (економічна та географічна близькість, спільність проблем, демонстраційний ефект, “ефект доміно”) і цілі міжнародної економічної інтеграції.

Етапи розвитку інтеграційних процесів (преференційні торгові угоди, зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, економічний союз, політичний союз) і їх характеристика. Економічні наслідки інтеграції країн. Статичний та динамічний ефекти міжнародної економічної інтеграції. Ефект створення торгівлі. Ефект відхилення торгівлі.

Особливості розвитку західноєвропейської інтеграції. Європейський союз та Європейська асоціація вільної торгівлі. Розвиток інтеграційних процесів у Північноамериканському регіоні та Латинській Америці. Економічна інтеграція в Азіатсько–Тихоокеанському регіоні, Азії та Африці. Інтеграційні процеси в країнах СНД: об’єктивні передумови та перспективи розвитку.

Основні завдання та умови європейської інтеграції України. Розвиток торговельно-економічних зв’язків із країнами Європи. Україна в системі єврорегіонів. Участь України в Чорноморському економічному співробітництві (ЧЕС): основні галузеві напрями та пріоритетні завдання. Створення зони вільної торгівлі в рамках ЧЕС. Прикордонне співробітництво України на сучасному етапі: проблеми та перспективи розвитку.

Тема 26. Міжнародні економічні організації у багатосторонньому економічному співробітництві і регулюванні міжнародних економічних відносин

Взаємозалежність суб’єктів міжнародних економічних відносин як об’єктивна передумова координації економічної політики. Поняття «міжнародні економічні організації» (МЕО). Сучасна система МЕО, її класифікація.

Система головних органів ООН. Генеральна Асамблея. Економічна і соціальна рада ООН (ЕКОСОП). Програми ООН. Регіональні комісії ООН з соціальних і економічних питань. Спеціалізовані установи ООН, та автономні організації. Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР). Консультативні групи країн. «G-7», «G-20», «Група 77».

Група Світового банку, мета створення, функції, структура. Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР). Міжнародна фінансова корпорація (МФК). Міжнародна асоціація розвитку (МАР). Багатостороннє інвестиційно-гарантійне агентство (БАГІ).

Міжнародний валютний фонд (МВФ) як одна з головних фінансових

організацій: компетенція, фінансові кошти, організаційна структура, особливості кредитної діяльності. Фонди МВФ. Програми МВФ в Україні.

Банк міжнародних розрахунків (БМР) у системі регулювання валютно-кредитних відносин. Група десяти ("Паризький клуб"). Лондонський клуб.

Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), мета створення, функції, структура. Головні напрями діяльності ЄБРР в Україні.

Європейський інвестиційний банк (ЄІБ), особливості його діяльності.

Регіональні банки реконструкції та розвитку в Африці. Азії, Латинській Америці, їх роль у економічному розвитку країн, що розвиваються.

Організація держав - експортерів нафти (ОПЕК) та її арабська група (ОАПЕК). Рада з нафти (АСКОПЕ). Асоціація судновласників (ФАСАЗ). Асоціація вантажовідправників. Міждержавні організації у галузі сільського господарства (кофе, какао, банани, цукор та ін.), у галузі промисловості та будівництва (залізо і сталь, боксити, олово, мідь та ін.).

Участь України в міжнародних інституціях. Особливості співробітництва України з Міжнародним валютним фондом, Світовим банком, Світової організацією торгівлі на сучасному етапі розвитку економіки.

Тема 27. Економічна єдність світу та глобальні проблеми міжнародних економічних відносин

Поглиблення інтернаціоналізації світового господарства. Роль НТР у зближенні якісних характеристик сучасного виробництва.

Глобалізація економічного розвитку і роль МЕВ у налагодженні зв'язків національних економік зі світовим господарством, формуванні елементів глобальної економіки. Світова економічна рівновага, механізм її регулювання. Рушійні сили й особливості сучасної економічної глобалізації, її головні форми. Моделі економічного розвитку. Глобальні інвестиційні цикли.

Міжнародні економічні аспекти вирішення екологічних проблем. Шляхи вирішення глобальної продовольчої проблеми. Глобальна енергетична проблема. Міжнародний тероризм у контексті безпеки світової спільноти. Координація міжнародної економічної політики.

Тема 28. Проблеми інтеграції України до системи світогосподарських зв'язків

Передумови входження України до світового економічного простору. Місце та роль України у світовій економічній системі. Загальні цілі міжнародної економічної політики України. Проблеми економічної безпеки. Трансформація структури

зовнішньої торгівлі. Досягнення експортно-імпоротної збалансованості. Реалізація конкурентних переваг. Україна в міжнародних інвестиційних відносинах. Стабілізація виробництва та його структурна перебудова, залучення іноземних інвестицій. Створення конкурентного середовища

Головні напрями розвитку МЄВ: розвиток двосторонніх міжнародних відносин, розширення участі у європейському регіональному співробітництві, членство в міжнародних організаціях. Україна як член СОТ: зовнішні детермінанти економічного розвитку країни. Проблеми співробітництва з ЄС. Нові регіональні напрями зовнішньоекономічних зв'язків України. Переваги та загрози лібералізації внутрішнього ринку та зовнішньої торгівлі.

Тема 29. Система міжнародних фінансів

Поняття міжнародних фінансів як сукупність його основних складових елементів: світове фінансове середовище, міжнародні фінансові ринки, міжнародна банківська справа, фінанси міжнародних корпорацій, міжнародне портфельне інвестування. Структура міжнародних фінансів. Еволюція розвитку міжнародних фінансів від античності через середньовіччя до сучасності. Тенденції розвитку міжнародних фінансів в 21 столітті. Рейтинг світових фінансових центрів (GFCI 22). Класифікації видів фінансових операцій на міжнародних ринках. Перспективні тенденції у сфері міжнародних фінансів. Напрямки світової торгівлі.

Фінансова глобалізація. Сутність явища глобалізації фінансів і чинники, які сприяють цьому процесу. Фактори глобального фінансового середовища. Присутність міжнародних фінансових інститутів, міжнародної фінансової інтеграції, фінансових інновацій. Зміни структури міжнародного фінансового ринку, його основні структурні тенденції. Посилення конкуренції на міжнародному фінансовому ринку і зростання масштабів операцій.

Поняття світової валютної системи. Об'єктивні передумови створення світової валютної системи. Структура світової валютної системи. Світова, регіональна і національна валютні системи, їхній взаємозв'язок і основні елементи. Національні, світові валюти та резервні валюти. Ступінь конвертованості валют. Поняття золотого та валютного паритету на міжнародних ринках, валютний паритет типу корзини. Резервна позиція в МВФ, СПЗ, міжнародна валютна ліквідність. Елементи національної та світової валютної системи. Класифікація валют.

Різновидами золотого стандарту є: золотомонетний стандарт; золотозлитковий стандарт; золотовалютний стандарт. Формування системи золотого

стандарту, його переваги і недоліки. Причини неможливості використання золотого стандарту і передумови трансформації світової валютної системи. Бреттон - Вудська валютна система, особливості її функціонування. Перехід до Ямайської світової валютної системи. МВФ, Світовий Банк, американо-центризм, євродолари.

Тема 30. Платіжний баланс країн світу

Поняття платіжного балансу, його структура. Рахунок поточних операцій. Рахунок операцій з капіталом та фінансовими інструментами. Аналіз та оцінка структури та динаміки платіжного балансу

Методичні підходи щодо побудови платіжного балансу країни та визначення його сальдо. Економічна рівновага платіжного балансу.

Тема 31. Світовий фінансовий ринок і його структура

Основні суб'єкти та інституційна структура міжнародного фінансового ринку. Сутність і основні характеристики міжнародного фінансового ринку і його структурних складових. Відмінні особливості міжнародних ринків валютних, кредитних, ринку прав власності і ринку деривативів. Фінансові центри розвинених країн та країн, що розвиваються, і офшорні фінансові центри.

Формування і розвиток євроринку. Поняття ринку євровалют. Історія і передумови створення ринку євровалют, його складові: ринок євродепозитів, єврокредитів і єврооблігацій. Розширення принципів функціонування євроринку на нові регіони й нові валюти. Відсутність державного регулювання – головна причина привабливості євроринку. Порівняльний аналіз депозитних ставок і кредитних ставок на різних ринках. Функції євроринку і особливості його основних сегментів.

Тема 32. Міжнародний валютний ринок.

Поняття валютного ринку. Механізм функціонування валютних ринків та їхні функції. Види валютних ринків: міжнародні, регіональні і національні, біржові та не біржові валютні ринки. Формування основних світових валютних центрів, їхня роль у світовій валютній системі, спеціалізація валютних ринків. Інституційні учасники міжнародних валютних ринків. Поняття валютного курсу, чинники, які його формують. Прямі, непрямі котирування валют, кросований курс.

Фактори: структурні або фундаментальні. Класифікація факторів впливу на розмір валютного курсу. Вплив на валютний курс активного платіжного та

пасивного платіжного балансу. Ринкове регулювання та державне регулювання валютного курсу. Офіційні валютні інтервенції: на «стерилізовані» і «нестерилізовані». Протекціоністські міри держави. Вплив валютних курсів на зовнішню торгівлю різних країн.

Тема 33. Міжнародний фондовий ринок

Поняття міжнародного фондового ринку. Валютна структура ринку цінних паперів. Основні напрямки розвитку міжнародного ринку цінних паперів. Особливості функціонування глобальних, міжнародних, регіональних ринків цінних паперів. Поняття міжнародних облігацій. Учасники ринку міжнародних облігацій. Оцінка та рейтинг на ринку міжнародних облігацій. Іноземні облігації, емісія та обіг. Основні інструменти ринку єврооблігацій. Розвиток ринку єврооблігацій. Торгівля єврооблігаціями. Ринки глобальних облігацій.

Ринок міжнародних акцій. Еволюція ринку акцій. Іноземні акції та євроакції. Фактори розвитку євроакцій. Загальна характеристика депозитарних розписок. Переваги фінансування та інвестування через механізм депозитарних розписок. Міжнародні та світові індекси акцій.

Тема 34. Міжнародний кредитний ринок

Міжнародний кредитний ринок, його роль і значення. Світовий ринок позичкового капіталу. Поняття «міжнародний кредит». Значення міжнародного кредиту. Сутність єврокредитів. Типи ринку єврокредитів за технологією кредитування. Класифікація міжнародних кредитних ринків по: строкам, приналежності капіталу, техніці надання, засобу погашення відсотків, виду забезпечення, типу забезпечення. Суб'єкти міжнародного кредитного ринку.

Вартість кредиту. Основним елементом вартості кредиту є процентна ставка. Фактори формування різниці в процентних ставках. Повні та середні терміни кредитування. Договірні, додаткові та приховані елементи вартості кредиту. Фіксована і плаваюча процента ставка. Динаміка змін відсоткових ставок центральних банків світу. Формування маржі або спреда і базової ставки. Джерела ресурсів євровалютного ринку. Факторингові операції, види факторингового обслуговування. Механізм міжнародного факторингу. Факторинг: двохфакторний (взасмний), прямий імпорتنний, прямий експортний. Поняття «форфейтинг». Механізм міжнародного форфейтингу. Плата за форфейтинг, перевагами та недоліки форфейтинг. Відмінні риси форфейтингу. Порівняльна характеристика факторингу і форфейтингу. Сутність лізингу, суб'єкти лізингу, форми лізингу. Плата за лізинг, розвиток міжнародного лізингу.

Тема 35. Міжнародні платіжні системи

Поняття та структура міжнародної платіжної системи: система банківських повідомлень (SWIFT і BankWire) і система банківських розрахунків (FedWire; CHIPS; CHAPS; Micgo Register; SIC). Класифікація міжнародних платіжних систем. Порівняльна характеристика роздрібних та оптових міжнародних платіжних систем. Сутність електронної комерції, види та розвиток. Фінансові послуги міжнародних платіжних систем: інтернет - банкінг, інтернет - трейдінг та інтернет- страхування.

Поняття і еволюція системи SWIFT. Розподіл повідомлень SWIFT у всьому світі. Функції та можливості системи SWIFT; SWIFT для фінансових та економічних зовнішніх контактів. SWIFT як безприбуткова організація, прибуток витрачається на покриття витрат і модернізацію системи. Банк, членом SWIFT має право на здійснення міжнародних банківських операцій. Мережа SWIFT: банки – члени; асоційовані члени (філіали і відділення банків-членів) та учасники (фінансові інститути: брокерські і дилерські контори, клірингові і страхові компанії, інвестиційні компанії). Переваги і недоліками SWIFT для користувачів.

Поняття TARGET - автоматизованої системи валових розрахунків у режимі реального часу. Цілі системи TARGET, типи платіжних операцій. Основні принципи формування і функціонування єдиної платіжної системи TARGET. Схема функціонування платіжної системи TARGET. Тенденцій розвитку систем міжнародних електронних платежів. Унікальна особливість TARGET.

Тема 36. Транснаціональні корпорації в світовій фінансовій системі

Роль ТНК на міжнародному фінансовому ринку. Провідні ТНК та тенденції їх розвитку. Класифікація ТНК. Поняття ТНК. Диверсифікація фінансових потоків, значні об'єми валютних резервів, внутрішньокорпоративних платежів, міжнародних інвестицій, особливості властиві фінансам ТНК.

Види організаційної структури ТНК: функціональна, регіональна, матрична, дивізійна. Характеристика мережи підрозділів ТНК. Вибір форми зарубіжного підрозділу. Повноваження різних підрозділів. Чинники вибору форми зарубіжного підрозділу. Вертикально інтегрована структура ТНК.

Поняття фінансової структури ТНК з управління міжнародними фінансовими потоками. Основні явища, що характеризують особливість фінансової системи ТНК. Централізоване і децентралізоване фінансове управління ТНК, його переваги і недоліки при управлінні. Функції фінансових менеджерів ТНК з управління міжнародними фінансовими потоками.

Тема 37. Короткострокові активи міжнародних корпорацій і управління ними

Значення внутрішньокорпоративного управління валютними потоками. Підвищення прибутковості тимчасово вільних валютних коштів ТНК на міжнародному ринку. Види інвестиційних інструментів, які використовуються ТНК на міжнародних ринках. Формування короткострокового валютного портфеля з нот, комерційних паперів, простих і авальованих векселів, а також євронот, єврооблігацій, єврокомерційних паперів, єровекселів.

Сутність і можливості методів управління внутрішньокорпоративними валютними потоками ТНК: трансферне ціноутворення; комісійні і ройалті; маніпулювання термінами розрахунків (leads and legs); внутрішньофірмові короткострокових позики; дивіденди; інвестування в облігації або акції зарубіжного підрозділу. Принципи вибору відповідних методів управління валютними потоками ТНК.

Сутність і роль внутрішньокорпоративного кредитування ТНК. Види внутрішньокорпоративних кредитів: прямий, компенсаційний, паралельний і торговий. Техніка їх здійснення, застосування в практиці ТНК. Вартість наданих кредитних ресурсів. Переваги та недоліки цих кредитів.

Кредити банків, що самоліквідуються, визначення вартості кредитних ресурсів. Кредитні лінії, револьверні лінії, їх можливості. Кредитування на основі овердрафту. Вибір форм кредитування з урахуванням операційних витрат і рівня кредитного і процентного ризиків. Поняття комерційних паперів: короткострокових векселів - незабезпечених зобов'язань, що обертаються, з великими номіналами. Суб'єкти, що придбавають комерційні папери. Відновлювана основа в рамках середньострокових програм. Витратами по комерційних паперах ТНК.

Тема 38. Довгострокові інвестиції міжнародних корпорацій

Вибір джерела фінансування ТНК. Чинники прийняття управлінського рішення. Класифікація джерел фінансування діяльності ТНК. Кредити, облігаційні позики, лізинг та ін. Механізми єврооблігаційного і єврокредитного фінансування. Внутрішні і зовнішні джерела залучення фінансових ресурсів ТНК.

Міжнародні облігації як об'єкт інвестування ТНК. Види міжнародних облігацій: єврооблігації, зарубіжні облігації і глобальних облігацій. Визначення валютного доходу у вигляді: дивідендний дохід, приріст капіталу і валютні доходи (збитки) Взаємні фонди, які використовуються ТНК для інвестування: глобальні, міжнародні, регіональні і національні, особливості інвестування

кожного. Формування активного і пасивного інвестиційного портфеля.

Прирісні грошові потоки при реалізації інвестиційного проекту відрізняються від загальних грошових потоків за ним на величину ефекту: канібалізації, додаткових продажів, трансферних цін або ширше ефект міжнародної фінансової системи фірми, комісійних і ройялті, альтернативної вартості грошей і деякі інші чинники. Визначення величини ефекту і загального чистого потоку за проектом.

Тема 39. Управління валютними ризиками ТНК

Види валютних ризиків в міжнародній діяльності ТНК. Поняття валютного ризику. Некеровані або слабо керовані валютні ризики. Заходи захисту від валютних ризиків суб'єктів міжнародної діяльності. Внутрішні заходи до виходу підприємства, банку на міжнародні ринки, зовнішні - після, включаючи нейтралізацію або страхування валютних ризиків. Часті і державні ризикозахисні заходи щодо зниження ступеня валютного ризику.

Види захисних обмовок у зовнішньоекономічному контракті. Переваги ТНК при управлінні валютним ризиком. Системи оцінки валютного ризику, які застосовуються ТНК. Групи валютних та фінансових методів захисту від валютних ризиків ТНК на міжнародних ринках.

Поняття трансляційного або бухгалтерського валютного ризику ТНК, сфера його застосування. Вибір курсу трансляції консолідовану звітність ТНК. Внутрішні і зовнішні методи управління ризиком трансляції, які застосовуються на міжнародних ринках. Відмінність внутрішніх методів управління конверсійним валютним ризиком від трансляційного. Селективний підхід в управлінні валютними ризиками.

Виставляння у вітчизняній валюті рахунок – фактури ТНК. Переваги та недоліки виставляння рахунок - фактури в іноземній валюті. Узгодження валютних надходжень і платежів ТНК. Покриття різниці між сумами дебіторської і кредиторської заборгованості в даній валюті форвардним валютним контрактом.

Тема 40. Оподаткування в міжнародній фінансовій діяльності ТНК

Поняття системи оподаткування. Податкові системи найбільш розвинутих країн світ. Оптимальні податкові стратегії. Податкові конкурентні переваги системі, які дозволяють їй ефективно співпрацювати з ключовими учасниками міжнародного фінансового ринку. Фінансова політика міжнародної корпорації.

Морально-етичні проблеми оподаткування на міжнародному ринку. Задача оптимізації оподаткування ТНК. «Кодекс поведінки ТНК». Міжнародні вимоги до

системи оподаткування в країні. Податкові системи країн формуються на основі одного з підходів: міжнародного підходу; регіонального підходу; змішаного підходу. Двосторонні податкові угоди на типових угодах Організації економічного співробітництва і розвитку. Результати порівняння використання методів оптимізації оподаткування міжнародної фінансової діяльності національних експортерів і ТНК

Міжнародні офшорні центри або податкові гавані. Міжнародні офшорні фінансові центри. Використання «Податкових гаваней» за даними компаній Nexus, Amond&Smith. Оптимізації оподаткування : маніпуляція трансфертними цінами ТНК. Формування внутрішньогрупового ринку з метою перерозподілу капіталів і податкового навантаження між трьома основними зонами діяльності ТНК - країною походження, приймаючими країнами і «податковими гаванями».

Тема 41. Міжнародна банківська справа

Стан провідних банків на світовому ринку за 2017р. Аналізу динаміки рейтингу найбільших банків світу. Процес розвитку міжнародної банківської діяльності. Поняття міжнародної банківської справи або бенкінгу. Операції міжнародної банківської справи. Учасники міжнародної банківської діяльності. Вибір організаційної форми здійснення зовнішньоекономічної діяльності від масштабів діяльності міжнародного банку і витрат за організацією. Вигідність створення міжнародної структури для міжнародного банку.

Поняття офшорні філіали або шелл – філіали. Філіали провідних банків, що відкриті в офшорних зонах. Їх роль у залученні міжнародного капіталу з офшорних зон, принципи функціонування. Організаційні структури міжнародного банку: офшорні філіали або шелл - філіали, Дочірні банки і Едж корпорації та їх функції. Задачі розширення міжнародних операцій, законодавство з їх організації. Особливості створення і управління міжнародними банківськими одиницями. Можливості міжнародних банків по організації зарубіжних і сумісних банків, їх відмінні особливості в управлінні. Вигода місцевих організаторів банку.

Результати міжнародної діяльності банку за деякий минулий період відображаються в його фінансовій звітності. Консолідована основа міжнародних і вітчизняних операцій банку в єдиній валюті. Уніфіковані вимоги до капіталу міжнародних банків. Підтримання капітального еквівалента у розмірі 8% до активів, зважених з урахуванням ризику. Міжнародні кореспондентські відносини банків на основі кореспондентського договору. Мета міжнародних кореспондентських відносин банків, причини і переваги. Організація міжнародної кореспондентської мережі. Надання банкам кореспондентам повного комплексу

фінансових послуг. Передача банками один одному “книги підписів” офіційних осіб і конфіденційних тестових ключів для визначення достовірності електронних послань.

Тема 42. Валютні операції банків

Поняття операції spot (спот, поточні або касові). Різновид операції spot: операції today (tod) та операції tomorrow (tom). Базові котирування та маркетмейкери. Обсяги валютних операцій в провідних валютах ТНБ світу. SWIFT (Socieny for World - Wide Interbank Financial Telecommunications). Величина операційних витрат, пов'язаних з переказом даної валюти.

Поняття валютного арбітражу. Види валютного арбітражу на міжнародних ринках: часовий, просторовий, конверсійний і процентний валютний арбітраж. Простий арбітраж та складний арбітраж. Економічне значення арбітражних операцій. Учасники валютного арбітражу: хеджери, спекулянти. Поняття термінові операції на валютному ринку. Стандартні терміни виконання термінових контрактів. Основні учасники строкового ринку. Різновидами термінових операцій виступають форвардні і ф'ючерсні операції, опціони, своп – операції. Спред (маржа) між курсом покупки і курсом продажу валюти на термін. Хеджери, спекулянтами: позиційні спекулянти і скальпери.

Валютний курс по термінових операціях. Розмір репорту або депорту. Розрахунок розміру премії або дисконту. Основні методи котирування форвардного курсу: метод аутрайт і метод своп-ставок. Розрахунок розміру ставки своп. Ординарні і не ординарні дати. Закриття як завершення форвардного валютного контракту. Закриття форвардного валютного контракту: повне або часткове. Діагональне правило при продовженні форвардного валютного контракту. Фіксовані форвардні валютні контракти і форвардні валютні опційні контракти. Спосіб застосування свопів.

Тема 43. Міжнародні розрахунки та їхні організаційні засади

Сутність акредитивної форми розрахунку. Відкриття акредитиву с допомогою акредитивного доручення. Порядок проведення акредитивної операції. Вартість відкриття акредитивів і інкасо в провідних банках світу. Учасниками акредитивної операції. Класифікація акредитивів у міжнародній практиці. Термін відкриття акредитиву. Комерційні акредитивні листи.

Поняття документарного і чистого інкасо, технологія здійснення інкасових операцій готівкових розрахунків і в кредит. Інкасові операції в міжнародній діяльності суб'єктів ринку. Механізм здійснення документарного інкасо.

Вигідність використання інкасо як форми розрахунків для імпортера. Посилення надійності здійснення інкасової форми розрахунків за допомогою банківських гарантій. Прискорення розрахунків при використуванні інкасової форми за допомогою телеграфного інкасо. Переваги та недоліки документарного інкасо у міжнародних розрахунках. Банківський переказ як форма міжнародного розрахунку. Здійснення платежів банківським переказом. Учасниками банківської перевідної операції. Форма міжнародних розрахунків – відкритий рахунок. Розрахунки по товарообмінних операціях в формі: зобов'язання на поставку зустрічного товару; особливого рахунку; умовних зустрічних акредитивів.

Використання у міжнародній та національній діяльності засобів платежу, як чек і вексель, частіше з документарними інкасо. Застосування розрахункових засобів на основі національних законодавчих актів і в міжнародних Женевських вексельних та чекових Конвенціях. Види та поняття міжнародні засоби платежу: вексель, чек. Класифікація чеків та векселів в міжнародній практиці. Гарантії по чеку и векселю: акцепт, аваль банку або гарантійний лист.

Тема 44. Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки

Зовнішньоекономічна діяльність, (ЗЕД) її сутність та зміст. Аналіз нормативно-правових документів щодо регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Визначення основних принципів здійснення ЗЕД в Україні та за її межами. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності в Україні, вимоги до них. Аналіз видів ЗЕД в Україні, заборонені види ЗЕД в Україні. Основні форми здійснення ЗЕД та її особливості.

Зовнішньоекономічні режими в Україні та їх особливості. Правові режими для іноземних суб'єктів господарювання. Правові форми здійснення підприємницької діяльності в Україні у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Тема 45. Основні напрямки та показники розвитку зовнішньоекономічної діяльності України

Концепція зовнішньоекономічної політики України. Аналіз обсягу та динаміки зовнішньоторговельного обороту України, торговельного балансу та його сальдо. Вивчення факторів впливу на стан торговельного балансу. Аналіз товарної, географічної структури експорту та імпорту. Особливості зовнішньоекономічних зв'язків України. Вивчення стратегічних напрямів розвитку зовнішньоекономічної діяльності. Визначення позицій України на міжнародному рівні за економічним спрямуванням.

Тема 46. Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності України

Мета регулювання ЗЕД підприємства. Нормативно-правові акти України з регулювання ЗЕД. Переваги та недоліки застосування протекціонізму та лібералізму у регулюванні зовнішньоторговельних відносин України. Структура регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Економічні інструменти регулювання ЗЕД. Основні джерела інформації щодо регулювання зовнішньоекономічної діяльності та їх систематизація.

Класифікація суб'єктів регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Органи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності та їх характеристика. Органи місцевого регулювання ЗЕД. Функції органів управління ЗЕД. Торгово-промислові палати. Недержавні органи регулювання ЗЕД. Особливості методів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Тема 47. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Сутність, цілі та завдання митниці. Вивчення Міжнародних конвенцій, договірною стороною яких є Україна. Функції митних органів. Визначення митної території України. Реалізація митної політики держави. Принципи здійснення державної політики.

Економічна природа митного тарифу, його поняття та основні функції. Реальний та номінальний митний тариф. Метод розрахунку реального митного тарифу. Види мита, способи його розрахунку. Особливості митного контролю та декларування товарів.

Загальні положення митної вартості товару. Цілі визначення митної вартості товарів, які переміщуються через митний кордон України. Перелік документів, які подаються декларантом при заявленні митної вартості товару. Методи визначення митної вартості товару в режимі імпорту та відмінного від нього.

Тема 48. Оподаткування у сфері зовнішньоекономічної діяльності

Економічна сутність митних платежів, їх види та класифікація. Цілі та функції митних платежів. Особливості оподаткування митними платежами товарів, які переміщуються через митний кордон України. Справляння митних платежів.

Мито та його види. Адвалерне, специфічне та комбіноване мито; автономне та конвенційне мито; спеціальне, антидемпінгове, компенсаційне мито. Об'єкти та база оподаткування митом. Використання тарифних преференцій. Способи

справляння митних платежів.

Загальні положення оподаткування акцизним податком, його сутність та особливості розрахунку. Об'єкти та база оподаткування акцизним податком. Платники податку. Перелік підакцизних товарів. Аналіз ставок податку. Дата виникнення податкових зобов'язань. Способи справляння акцизного податку.

Загальні положення оподаткування податком на додану вартість, його сутність та особливості нарахування. Об'єкти та база оподаткування податком на додану вартість. Платники податку. Вили ставок та розмір податку на додану вартість. Аналіз ставок податку. Дата виникнення податкових зобов'язань.

Тема 49. Нетарифні методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

Нетарифне регулювання. Заходи нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності – правові, економічні, адміністративні.

Нетарифні методи регулювання ЗЕД, їх класифікація і характеристика. Система ліцензування і квотування. Паратарифні методи; заходи цінового контролю; фінансові заходи; методи кількісного контролю; автоматичне ліцензування; монополістичні заходи; технічні бар'єри.

Тема 50. Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Особливості державної валютної політики у сфері здійснення ЗЕД в Україні. Валютний механізм регулювання зовнішньоекономічної діяльності: регулювання курсу національної валюти (ревальвація та девальвація), порядок придбання валюти на міжбанківському валютному ринку України, терміни розрахунків за зовнішньоекономічними договорами в Україні. Валютні обмеження.

Особливості валютного контролю. Суб'єкти валютного контролю. Валюта. Валютні цінності. Валютні операції. Конвертованість валют. Класифікатор іноземних валют. Ліцензування валютних операцій.

Аналіз законодавчих актів щодо відкриття рахунків в іноземній валюті. Порядок їх здійснення. Перелік документів, необхідних для відкриття рахунків в іноземній валюті. Порядок переоформлення та закриття рахунків в іноземній валюті.

Тема 51. Економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Економічний аналіз у сфері зовнішньоекономічної діяльності підприємства, його сутність та цілі. Етапи проведення аналізу зовнішньоекономічної діяльності. Аналіз динаміки зовнішньоекономічної діяльності.

Методичні підходи до визначення ефективності зовнішньоекономічної діяльності. Система показників ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Оцінка економічної ефективності. Оцінка валютної ефективності експорту і імпорту. Вплив зовнішньоекономічної діяльності підприємства на його фінансові результати. Аналіз виконання зобов'язань з експортно-імпортних операцій. Аналіз раціональності використання коштів у зовнішній торгівлі: оборотність оборотних коштів у зовнішньоторговельних операціях, аналіз обороту коштів у товарах, аналіз обороту коштів у розрахунках, аналіз накладних витрат при експорті та імпорті товарів.

Тема 52. Оцінювання економічної ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Форми прояву ефекту зовнішньоекономічної операції: зовнішньоторговельний ефект, науково-технічний ефект, ефект спеціалізації та кооперування, ефект виграшу в часі, ефект подолання дефіциту ресурсів, ефект збереження ресурсів на майбутнє.

Методика розрахунків показників економічної ефективності зовнішньоекономічних угод. Показники ефекту й ефективності експортних операцій. Факторна модель ефективності експортних угод: сукупність вихідних, проміжних і узагальнених показників. Економічна ефективність імпортних операцій. Імпорт для власного споживання (використання) та імпорт для перепродажу. Факторна модель ефективності імпорту. Економічна ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Показники економічної ефективності бартерних угод. Показники економічної ефективності ліцензійного обміну

Тема 53. Ризики у зовнішньоекономічній діяльності

Загальні причини та можливі джерела виникнення ризиків у ЗЕД. Фінансові умови й економічні чинники, що уможливають виникнення ризиків у ЗЕД. Характеристика ризиків, пов'язаних з управлінням і організацією ЗЕД. Особливості основних видів ризиків у ЗЕД: макроекономічних і комерційних; пов'язаних із вибором країни здійснення зовнішньоекономічних операцій і вибором іноземного партнера; маркетингових і транспортних; пов'язаних з

укладенням контрактів і митним регулюванням. Фактори, що впливають на рівень ризиків.

Сутність страхування у ЗЕД. Суб'єкти й елементи страхових операцій. Основні умови страхового полісу. Основна мета діяльності страхових компаній у ЗЕД і складові їх прибутків. Характеристика основних видів страхування ЗЕД: зовнішньоекономічних операцій (контрактів), вантажів (карго), транспортних засобів (каско). Особливості страхування ризиків. Документи, що необхідні для отримання страхового відшкодування.

Тема 54. Становлення та розвиток митної справи в Україні.

Періодизація митної справи в Україні. Історія розвитку митної системи в Україні. Формування митно-тарифної політики в процесі еволюційного розвитку. Митна справа як важливий елемент зовнішньополітичної і зовнішньоекономічної діяльності України.

Трактування визначення «митна справа». Поняття «митне право» як комплексна галузь права. Митно-тарифна політика держави. Джерела митної справи як бази впровадження митного регулювання. Митний Кодекс як основний документ щодо регулювання митних відносин.

Характеристика митних органів України. Основні риси митних органів як органів виконавчої влади Структура митної служби на сучасному етапі. Митниця як базовий митний орган. Митні пости. Функції, що виконують митні органи. Митний кордон України.

Тема 55. Інтегрування митної системи України до світової системи господарювання.

Митна політика. Характеристика факторів, що впливають на митну політику держави. Головні принципи митної політики. Основні функції митної політики. Тенденції митної політики України на сучасному етапі (вплив на митно-тарифне регулювання угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом). Розвиток міжнародного співробітництва сфері митного регулювання.

Всесвітня митна організація: утворення, завдання, функції та організаційна побудова. Світова організації торгівлі (СОТ) як важливий регулятор торгово-економічних відносин країн-учасників. Основні угоди СОТ, що стосуються митних питань. Принципи в уточненій редакції, що сформульовані ГАТТ (1994р.) та стосуються митного регулювання. Винятки з дії принципу найбільшого сприяння.

Тема 56. Особливості митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Загальна характеристика митного регулювання ЗЕД. Рівні регулювання ЗЕД. Суб'єкти митного регулювання. Особливості методів митного регулювання ЗЕД. Функціональна спрямованість митно-тарифних регуляторів.

Характеристика митного тарифу. Вивізне мито. Принципи «деескалації» експортного мита. Основні цілі застосування імпортного мита. Механізм нарахування та сплати ввізного мита. Механізм застосування митного тарифу класифікація видів митного тарифу. Способи формування митного тарифу залежно від функціональної спрямованості.

Демпінг як одна з найскладніших та суперечливих проблем міжнародної торговельної політики. Види демпінгу. Заходи захисту від демпінгу Механізм використання антидемпінгового мита. Диференціація мита залежно від країни походження товару.

Тема 57. Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Поняття нетарифного регулювання ЗЕД. Мета та переваги нетарифних засобів. Формальні та неформальні методи нетарифні методи регулювання ЗЕД. Ліцензування та квотування (контингентування) як найпоширеніші методи нетарифного регулювання ЗЕД. Види експортних (імпорتنих) ліцензій. Квотування та види експортних (імпорتنих) квот.

Фінансові методи нетарифного регулювання як засоби стимулювання експорту. Субсидування: визначення та мета застосування. Класифікація субсидій. Основні мотиви (причини) використання експортних субсидій країнами-експортерами. Експортне кредитування. Види експортних кредитів. Спеціальні імпортні процедури. Технічні бар'єри. Державні закупки.

Тема 58. Митна вартість як основа митного оподаткування.

Митна вартість товарів в системі митно-тарифного регулювання ЗЕД. Функціональне призначення митної вартості товарів. Системи визначення митної вартості (міжнародні та національні). Фактурна вартість. Механізму визначення і контролю митної вартості. Система митного контролю правильного нарахування митних платежів на базі митної вартості.

Процедура заявлення митної вартості та контролю за правильністю її визначення. Митна вартість товарів, що експортуються. Метод оцінки товарів за ціною зовнішньоекономічної угоди. Метод оцінки за ціною зовнішньоекономічної угоди щодо ідентичних товарів. Метод оцінки за ціною зовнішньоекономічної

угоди щодо подібних товарів. Метод оцінки товарів на підставі віднімання вартості. Метод оцінки товарів на підставі додавання вартості.

Тема 59. Митні платежі – основні інструменти системи митного оподаткування.

Роль та місце митних платежів у системі зовнішньоекономічної політики. Митні платежі. Критерії визначення митних платежів (об'єкт та суб'єкт оподаткування). Митні податки. Класифікація митних платежів. Митні збори та їх різновиди. Об'єкт оподаткування ПДВ. Платники податку на додану вартість. База оподаткування для товарів, що ввозяться (пересилаються) на митну територію України. Порядок нарахування та стягнення ПДВ при ввезенні в Україну товарів суб'єктами підприємницької діяльності.

Акцизний збір: визначення, платники, об'єкти. Основні цілі застосування акцизного збору. Види акцизних зборів як митних платежів. Способи обчислення суми акцизного збору. Здійснення контролю за сплатою акцизного збору.

Митні вартості, що не оподатковуються акцизним збором. Митні вартості, на які не нараховується акцизний збір. Митні збори як вид митних платежів. Класифікація митних зборів. Способи сплати митних зборів. Випадки, коли митні збори за митне оформлення не стягуються.

Тема 60. Особливості митного оформлення та декларування товарів.

Митне оформлення: визначення, мета та місце здійснення. Розміри плати за виконання митних формальностей митними органами поза місцем розташування митних органів або поза робочим часом, установленим для митних органів.

Етапи митного оформлення. Декларант. Митний брокер. Особливості присутності декларантів або уповноважених ними осіб під час митного оформлення. Обрання митного режиму. Умови та порядок декларування товарів. Випадки відмови від митного оформлення.

Декларування. Основні функції декларування. Форми декларування. Перелік товарів, декларування яких проводиться із заповненням ВМД. Різновиди вантажної митної декларації (тимчасова, періодична та попередня). Оформлення декларування за допомогою програмного продукту QD Professional

Тема 61. Характеристика системи митного контролю товарів та транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України.

Митний контроль, його сутність, види і роль у процесі здійснення зовнішньоторговельних операцій. Об'єкти митного контролю. Митне оформлення

товарів і транспортних засобів. Специфіка митного оформлення товарів і транспортних засобів, що стають предметом митного контролю.

Зони митного контролю. Складові елементи для здійснення митного контролю. Організація митного контролю і митного оформлення. Технологічні схеми митного контролю. Момент перетину митного кордон. Стадії переміщення через митний кордон товарів і транспортних засобів. Пункти пропуску. Особливості здійснення ветеринарного, карантинного, екологічного, радіологічного, санітарно-епідеміологічного та гомологічного контролю.

Порушення у сфері митно-тарифних відносин (контрабанда, порушення митних правил). Відповідальність за порушення митних правил.

Тема 62. Товарна номенклатура та визначення країни походження в системі митного регулювання.

Важливість процесу визначення країни походження. Конвенції з визначення країни походження. Регіональна конвенція про пан-євросередземноморські преференційні правила походження. Товарна номенклатура. Етапи розвитку товарної номенклатури кодування товарів.

Гармонізована система (ГС) як основа раціоналізації та уніфікації системи кодування інформації. Становлення та сучасний стан гармонізованої системи. Структура та механізм застосування Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТ ЗЕД).

Приклад екзаменаційного білету

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ

фахове вступне випробування

I. Тестові завдання

1. Що слід розуміти під терміном "управління"?

- 1) Керівництво людьми.
- 2) Керівництво людьми і технікою.
- 3) Здійснення цілеспрямованого впливу на певний об'єкт з метою змінити його стан або поведінку у зв'язку зі зміною обставин.
- 4) Робота, що пов'язана з переробкою інформації.

2. Що таке менеджмент з функціональних позицій?

- 1) Процес організації і контролю.
- 2) Процес планування, організації, контролю, регулювання.
- 3) Процес планування, організації, мотивації.

4) Процес планування, організації, мотивації, контролю, які необхідні для досягнення певної мети.

3. З чого складається організація?

- 1) Керованої підсистеми.
- 2) Керуючої системи.
- 3) Керуючої та керованої підсистем.
- 4) Керуючої системи, яка забезпечує отримання прибутків.

4. Стратегія – це:

- 1) дії, які треба виконувати в конкретній ситуації
- 2) система показників, на основі яких здійснюється контроль результатів
- 3) всебічний комплексний план, призначений для забезпечення здійснення місії організації та досягнення її цілей
- 4) основний вид діяльності, яким буде займатись організація

5. Основна мета контролю – це:

- 1) достовірність звітних даних
- 2) дотримання законодавства
- 3) забезпечення виконання управлінських рішень
- 4) перевірка стану об'єкта на відповідність заданим параметрам

6. Організаційна структура – це:

- 1) відокремлений орган, наділений функцією управління
- 2) сукупність ланок управління на певному щаблі ієрархії управління
- 3) сукупність підрозділів та зв'язків між ними, яка дає змогу управляти організацією
- 4) склад самостійних структурних підрозділів

7. Перевагами письмових комунікацій над усними є:

- 1) добре збереження інформації
- 2) складність поновлення
- 3) економія часу
- 4) більші витрати на оформлення

8. Авторитарний керівник характеризується:

- 1) небажанням приймати на себе відповідальність за рішення та їх наслідки
- 2) відсутністю розмаху діяльності та очікуванням вказівок зверху
- 3) схильністю до одноособового керівництва та надмірною централізацією влади
- 4) мало втручається у справи підлеглих, виступає в основному в ролі посередника

9. Мультивалютна обмовка з різними долями валют називається:

- 1) одновалютною;
- 2) багатовалютною;
- 3) симетричною;
- 4) несиметричною.

10. Глобальні депозитарні розписки випускаються у валюті:

- 1) цих ринків;

- 2) СДР;
- 3) вільно конвертованій;
- 4) доларах США.

11. Інвестиційні фонди, які концентруються на цінних паперах, що випускаються суб'єктами окремих географічних областей - це фонди:

- 1) глобальні;
- 2) міжнародні;
- 3) регіональні;
- 4) країнові.

12. Трансфертне ціноутворення сприяє:

- 1) адекватній оцінці вартості корпорації;
- 2) оптимальному портфелю цінних паперів;
- 3) формуванню ефективного асортименту;
- 4) ефективній діяльності підрозділів і мотивації.

13. Короткострокове фінансування ТНК з використанням комерційних ЦБ характерно для компаній:

- 1) всіх;
- 2) з високим рейтингом;
- 3) з низьким рейтингом;
- 4) рейтинг не важливий.

14. Форвардні контракти за часом виконання можуть бути:

- 1) фіксовані, опціонні;
- 2) закриті повністю і частково;
- 3) валютні та фондові;
- 4) всі названі.

15. Перешкодою розвитку європейського ринку акцій служать відмінності:

- 1) в міжнародних законодавствах по ринку цінних паперів;
- 2) в законодавствах європейських країн по акціонерних компаніях;
- 3) в законодавствах європейських країн і США;
- 4) в законодавствах європейських і американських країн, і Японії.

16. До методів реалізації дисконтної валютної політики держави відносяться:

- 1) валютні обмеження;
- 2) валютне квотування;
- 3) облікова ставка;
- 4) валютне ліцензування.

17. Валютний ринок вважається роздрібним між:

- 1) центральним банком і комерційними банками;
- 2) банками різних країн;
- 3) комерційними банками країни;
- 4) між банками і їх клієнтами.

18. До готівкових валютних операцій відносяться:

- 1) обслуговування кредиту;
- 2) страхування валютних ризиків за допомогою форварда.
- 3) підтримання залишків на кореспондентських рахунках банків;
- 4) депозитні операції.

19. Валютний арбітраж називається простим при використанні двох:

- 1) валют, курсів, відсотків, банків;
- 2) валют, курсів, банків;
- 3) банків, процентних ставок;
- 4) валютних курсів, банків.

20. Які зі означених видів мита за способом нарахування прив'язані (у відсотках) до митної вартості товарів:

- 1) сезонне;
- 2) специфічне;
- 3) адвалерне;
- 4) комбіноване.

21. Засоби стимулювання експорту:

- 1) державне субсидування;
- 2) експортне мито;
- 3) кредитування експорту;
- 4) податкові пільги імпортерам.

22. Митно-тарифна політика держави, яка здійснює радикальні економічні перетворення, забезпечує досягнення таких цілей:

- 1) забезпечення належного рівня надходжень до державного бюджету;
- 2) захист економічних інтересів України;
- 3) створення найбільш сприятливих умов для залучення економіки України в систему світового поділу праці;
- 4) створення рівних умов для конкуренції вітчизняних та іноземних виробників.

23. Відомості про митну вартість товарів використовуються для:

- 1) розрахунку ефективності зовнішньоекономічної операції;
- 2) нарахування митних платежів;
- 3) ведення митної статистики;
- 4) розрахунку контрактної вартості товару.

24. Україна підписала Угоди про створення зони вільної торгівлі з наступними державами:

- 1) Туреччиною;
- 2) Македонією;
- 3) Китайською Народною Республікою;
- 4) Грузією;
- 5) Бразилією.

25. На території України вперше митний режим портофранко почав діяти:

- 1) у Миколаєві;
- 2) в Одесі;
- 3) у Києві
- 4) у Дніпрі

26. Зазначте, який з наведених суб'єктів отримує вигоду від введення імпортного мита?

- 1) держава;
- 2) споживачі;
- 3) суспільство;
- 4) національні виробники.

27. До особливих видів мита не відноситься:

- 1) сезонне;
- 2) антидемпінгове;
- 3) додатковий імпортний збір;
- 4) ввізне
- 5) спеціальне

28. Які ціни називають базисними, з яких починається уторгування цін зовнішньоторговельних контрактів?

- 1) довідкові;
- 2) біржові котирування;
- 3) ціни аукціонів;
- 4) ціни тендерів.

29. Боржник, на якого виписується переказний вексель, називається:

- 1) ремітент;
- 2) індосант;
- 3) трасант;
- 4) трасат.

30. При якій формі лізингу об'єкт оренди може бути викуплений за остаточною вартістю?

- 1) виробничий лізинг;
- 2) повний лізинг;
- 3) чистий лізинг;
- 4) фінансовий лізинг.

31. Хто з посередників здійснює операції від імені і за рахунок експортера?

- 1) агент;
- 2) торговець-покупець;
- 3) комісіонер;
- 4) брокер.

32. При якому виді акредитиву експортер може переуступити право одержання суми іншому постачальнику?

- 1) трансферабельний;

- 2) револьверний;
- 3) підтверджений;
- 4) резервний.

33. Який вид мита застосовується в Україні при ввезенні товарів, при виробництві яких у країні походження використовувались субсидії?

- 1) компенсаційне;
- 2) спеціальне;
- 3) адвалорне;
- 4) преференційне.

34. Що є договором на перевезення водним транспортом:

- 1) фрахтовий маніфест;
- 2) договір купівлі-продажу товарів;
- 3) коносамент на чартер;
- 4) страховий поліс.

35. Як називають операції зі страхування транспортних засобів?

- 1) чартер;
- 2) карго;
- 3) аваль;
- 4) каско.

36. Визначте виміри взаємодії України зі світовим господарством:

- 1) подолання вразливості національної економіки стосовно турбулентних процесів, фінансових криз;
- 2) коригування торговельного, митного, валютного режиму країни в контексті стимулювання економічного зростання;
- 3) орієнтування на традиційні ринки товарів та послуг унаслідок незвинутості внутрішніх атрибутів третинного сектору національної економіки;
- 4) геостратегічний, ринково-товарний, фінансово-інвестиційний, інституційний.

37. З означених регіонів інтенсивного розвитку економічної інтеграції назвіть той, де інтеграційні процеси виявилися вперше у світі:

- 1) Західна Європа;
- 2) Центральна Європа.
- 3) Північна Америка;
- 4) Азіатсько-Тихоокеанський регіон;

38. Які з названих факторів слід відносити до неекономічних факторів міграції:

- 1) наявність безробіття в країні;
- 2) політичний устрій;
- 3) закордонна діяльність ТНК;
- 4) екологічний стан в країні;

39. Операцій типу «бай-бек» належать до:

- 1) торговельних компенсаційних операцій;
- 2) операцій з давальницькою сировиною;

- 3) бартерних операцій;
- 4) промислових компенсаційних операцій.

40. Що належить до недоліків інтеграції:

- 1) створення сприятливого зовнішньополітичного становища;
- 2) вплив ресурсів від менш економічно розвинених країн до більш розвинених;
- 3) зростання конкуренції між виробниками інших країн;
- 4) зростання кількості злиттів компаній.

41. Визначте пріоритетні напрями державної політики в Україні стосовно імпорту на сучасному етапі:

- 1) стимулювання конкурентного середовища на внутрішньому ринку;
- 2) поступове розширення селективного і імпорту дефіцитної мінеральної та рослинної сировини з країн, що розвиваються;
- 3) структурна перебудова імпорту;
- 4) стимулювання ввезення паливно-енергетичних товарів, дефіцитної сировини, в тому числі на давальницьких умовах, регулювання імпорту.

42. Яку роль на сучасному етапі відіграє держава у впровадженні експортної політики?

- 1) розробка основ селективного розвитку виробничо-експортного потенціалу, регулювання експортних операцій;
- 2) застосування процедур держзамовлення і держконтракту, регулювання експорту за рахунок встановлення мінімальних експортних цін;
- 3) макроекономічний перерозподіл інвестицій за пріоритетними напрямками державного фінансування.

43. Які з агентів ринку здійснюють оцінку іноземних інвестицій?

- 1) учасники на підставі цін міжнародних ринків;
- 2) Торгово-промислова палата України;
- 3) державні органи виконавчої влади;
- 4) Національний банк України.

44. Валютна операція «спот» – це:

- 1) купівля-продаж валюти на умовах її поставки протягом одного робочого дня від дня укладання угоди за курсом, зафіксованим в угод;
- 2) купівля-продаж валюти на умовах її поставки протягом трьох робочих днів від дня укладання угоди за курсом, зафіксованим в угод;
- 3) купівля-продаж валюти на умовах її поставки протягом двох робочих днів від дня укладання угоди за курсом, зафіксованим в угод;

45. Що є об'єктивною основою міжнародної економічної інтеграції?

- 1) інтернаціоналізація господарського життя;
- 2) взаємоприспосадування національних економік;
- 3) об'єднання національних економік;
- 4) зближення національних економік.

46. Глобальна компанія:

- 1) застосовує стратегію глобального маркетингу;

- 2) реалізує товари/послуги в більшості країн «Тріади»;
- 3) має розвинену власну мережу збуту;
- 4) всі відповіді вірні.

47. Можливість стандартизації міжнародного маркетингового комплексу визначається:

- 1) цілями та ресурсними можливостями компанії;
- 2) природною глобальністю товару/послуги;
- 3) взаємодією глобальних чинників на користь стандартизації та локальних чинників на користь адаптації.

48. Нерівномірність збільшення світових цін на основні види товарів характеризують такі показники міжнародної торгівлі:

- 1) структурні показники;
- 2) ЗТО, «генеральна» торгівля і «спеціальна» торгівля;
- 3) експортна, імпортна і зовнішньоторговельна квоти;
- 4) індекс «умови торгівлі».

49. Стратегія міжнародного маркетингу, що варіює від країни до країни товарний асортимент, марочні назви і рекламні кампанії, називається:

- 1) диференційованої маркетинговою стратегією;
- 2) стратегією диверсифікації;
- 3) масовим маркетингом;
- 4) стратегія адаптації.

50. Можливість стандартизації міжнародного маркетингового комплексу визначається:

- 1) цілями та ресурсними можливостями компанії;
- 2) природною глобальністю товару/послуги;
- 3) взаємодією глобальних чинників на користь стандартизації та локальних чинників на користь адаптації;
- 4) запровадженими світовими стандартами.

II. Практичні завдання

Завдання 1 (діагностичне).

Норвезька ТНК перерахувала дочірньої компанії в Австрії 1.260.000 NOK за поставлені напівфабрикати. Курс EUR / NOK: 9,4807 - 9,4810.

Канадська філія переводить Норвезькій ТНК 210.000 USD комісійних за надані послуги (курс USD / NOK: 8,1775 - 8,1779), а потім - дивіденди в розмірі 560.000 USD (курс USD / NOK: 8,1789 - 8,1802).

1. Визначити розмір валютних платежів від материнської до дочірньої компанії.
2. Визначити розмір платежів від дочірньої компанії до материнської.
3. Розрахувати фінансовий результат діяльності ТНК.

Завдання 2 (діагностичне).

Експортно-імпортна компанія закупила 400 одиниць товару по 90 дол. за одиницю і продає за ціною 100,8 дол. Визначити: скільки одиниць виробів їй потрібно закупити,

щоб зберегти валовий прибуток на колишньому рівні при зниженні продажної ціни одного виробу на 5%; а також розрахувати прибуток компанії.

Завдання 3 (евристичне).

Дані про показники експортних операцій умовної країни представлені в таблиці 1.

Таблиця 1

Показники	Одиниця виміру	Умовні позначення	Базисний рік	Звітний рік
Валютна виручка за реалізовану експортну продукцію	млрд. грн.	ВЕ	29,7	33,5
Внутрішня вартість експортної продукції	млрд. грн.	СЕ	25,2	28,6
Середні залишки оборотних коштів для виробництва експортної продукції	млрд. грн.	ОСЕ	3,1	3,8

Необхідно визначити:

- 1) бюджетну ефективність експорту країни;
  - 2) коефіцієнт віддачі коштів, вкладених в експортну продукцію;
  - 3) оборотність коштів, вкладених в експорт.
- Зробити висновки.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Лепейко Т. І. Менеджмент : навч. посіб. / Т. І. Лепейко; Харківський національний економічний університет. – Харків : ХНЕУ, 2010. – 202 с.
2. Федоренко В. Г. Менеджмент : підручник В. Г. Федоренко, реком. МОН. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Київ : Алерта, 2014. – 342 с
3. Федулова Л. І. Сучасні концепції менеджменту : навч. посіб. / Л. І. Федулова. – Київ : ЦУЛ, 2007. – 534 с.
4. Беседін М. О. Основи менеджменту / М. О. Беседін. – Київ: ЦУЛ, 2005. – 528 с.
5. Василенко В. А. Менеджмент устойчивого развития предприятия : монография / В. А. Василенко. – Київ : Центр учеб. лит-ры, 2005. – 648 с.
6. Друкер П. Ф. Менеджмент. Вызовы XXI века. / П. Ф. Друкер. – Москва : "Манн, Иванов и Фербер" 2012. – 256 с.
7. Охрименко А. Г. Основи менеджменту : навч. посіб. / А. Г. Охрименко. – Київ : ЦУЛ, 2006. – 160 с.
8. Скрипко Т. О. Менеджмент / Т. О. Скрипко. – Київ : ЦУЛ, 2006. – 208 с.
9. Шегда А. В. Менеджмент : підручник А. В. Шегда. – Київ : Знання, 2004. – 687 с.

10. Козак Ю. Г. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / Ю. Г. Козак, М. А. Заєць, Н. В. Притула. – Одеса : ТОВ «ПЛУТОН», 2016. – 352с.
11. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / Т. В. Шталь, В.О. Козуб, В.С. Артеменко та ін. – Харків : Вид-во «Форт», 2015. – 364 с.
12. Міжнародна економіка: конспект лекцій / Л. О. Чернишова, В. О. Козуб, Л. Л. Носач та ін. – вид. 2-ге, перероб. та доп. – Харків : Вид-во «Форт», 2015. – 348 с.
13. Світове господарство і міжнародні економічні відносини : практикум [Електронний ресурс] / С. В. Бестужева, В. А. Вовк, С. В. Громенкова та ін. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 166 с.
14. Бестужева С. В. Міжнародна економічна діяльність України : навч. посіб. / С. В. Бестужева. – Харків : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 266 с.
15. Бестужева С. В. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / С. В. Бестужева. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2009. – 384 с.
16. Козак Ю. Г. Міжнародні економічні відносини : запитання та відповіді : навч. посіб. / Ю. Г. Козак, Т. Спорек, М. А. Заєць [та інш.]; за ред. Ю. Г. Козака, Т. Спорєка, М. А. Зайця. – 5-те вид., перероб. та доп. – Київ : Центр учбової літератури, 2017. – 332 с.
17. Міжнародна економіка. У 2-х частинах. Ч. I. Світова система господарювання : навч. посіб. / Т. В. Андросова, Л. О. Чернишова, В. О. Козуб, Л. Л. Носач та ін. – Харків : «Вид-во «Форт», 2013. – 287 с.
18. Міжнародна економіка. У 2-х частинах. Ч. II. Форми міжнародного економічного співробітництва : навч. посіб. / Т. В. Андросова, Л. О. Чернишова, В. О. Козуб, Л. Л. Носач та ін. – Харків : «Вид-во «Форт», 2013. – 287 с.
19. Міжнародні організації : навч. посіб. [Електронний ресурс] / Т. В. Андросова, О. В. Кот, В. О. Козуб; вид. 2-ге, перероб. та доп. – Харків : ХДУХТ, 2018. – 235 с.
20. Міжнародні фінанси: навч. посіб. / [О. М. Мозговий, Т. Є. Оболенська, Т. В. Мусієць та ін.]; за ред. О. М. Мозгового. – К. : КНЕУ, 2005. – 504 с.
21. Международные валютно-кредитные отношения : учебник / Л. Н. Красавина [и др.] ; под ред. Л. Н. Красавиной. – 4-е изд., перераб. и доп. – М. : Издательство Юрайт, 2014. – 543 с.
22. Руденко Л. В. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції. Видання 2-ге, перероблене і доповнене. Підручник / Л. В. Руденко. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 632 с.

23. Світові фінанси: сучасні тенденції та перспективи розвитку : монографія / [О. І. Рогач, О. В. Сніжко, З. О. Луцишин та ін.]; за ред. О. І. Рогача; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ, 2013. – 351 с.
24. Міжнародні фінанси: навчальний посібник / [І. І. Д'яконова, М. І. Макаренко, Ф. О. Журавка та ін.]; за ред. М. І. Макаренка, І. І. Д'яконової. – Київ : «Центр учбової літератури», 2012. – 548 с.
25. Козак Ю. Г. Міжнародні фінанси / Ю.Г. Козак. – К.: ЦУЛ, 2013. – 388 с.
26. Макогон Ю. В. Міжнародні фінанси: навч. посіб. / Ю. В. Макогон, Н. О. Бударіна; Донец. нац. ун-т, Екон. ф-т, Каф. "Міжнар. економіка". – Донецьк : ДонНУ, 2013. - 411 с.
27. Міжнародні фінанси: навч. посіб. / [С. В. Князь та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. Є. Кузьміна ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". – Л. : Вид-во Львів. політехніки, 2013. – 363 с.
28. Наумов А. Ф. Міжнародні фінанси: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. Ф. Наумов, Л. М. Наумова. – Миколаїв : Швець В. Д., 2013. – 275 с.
29. Шкурупій О.В., Гончаренко В.В., Артеменко І.А. та ін. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: Навч. посіб. / За ред. О. В. Шкурупій. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 248 с.
30. Босак А.О. Технологія зовнішньоекономічних операцій і міжнародні інформаційні системи: навч. посіб. / А.О. Босак, О.Ю. Григор'єв, Р.Д. Бала. – Львів: Вид. Нац. Ун-ту «Львівська політехніка», 2009. – 180 с.
31. Зовнішньоекономічні операції і контракти: навч. посіб. / В.В. Козик, Л.А. Панкова, Я.С. Карп'як та ін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Центр навч. літ., 2004. – 608 с.
32. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навч.-метод. посібник / Л.Л. Носач, В.О. Козуб, П.Л. Гринько, А.С. Дядін. – Харків: «Видавництво «Форт», 2015. – 295 с.
33. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навч. посібник / Л.О. Чернишова, О.І. Печенка, В.О. Козуб, К.Ю. Величко. – Харків: «Видавництво «Форт», 2015. – 400с.
34. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: практикум: навч. посібник / Л.О. Чернишова, В.О. Козуб, Л.Л. Носач, К.Ю. Величко, О.І. Печенка. – Х.: «Видавництво «Форт», 2017. – 238 с.
35. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: організація та управління : навчальний посібник / О. М. Котиш, І. В. Мілько. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 183 с.

36. Маложон О. І. Історія виникнення і розвитку митної справи в Україні // Науковий вісник публічного та приватного права. – Вип. 2. – 2017. – С. 143-147.

37. Полицук А.В. Внешнеэкономический договор (контракт) / А. В. Полицук, А. О. Полицук, О. И. Платонов. – Одесса: ПЛАСКЕ, 2014. – 480 с.

38. Величко К.Ю., Зосимова Ж.С., Печенка О.І. Митне регулювання та експертиза ЗЕД: конспект лекцій / К.Ю. Величко, Ж.С. Зосимова, О.І. Печенка. – Харків: ТОВ «Видавництво «Форт», 2017. – 120с.

39. Гребельник О. Митна справа: підручник / О. П. Гребельник. – 4-те вид., оновл. та доповн. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – 72 с.

40. Дубініна А. А., Сорокіна С. В., Зельніченко О. І. Митна справа: Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 320 с.

41. Величко К. Ю. Митне регулювання та експертиза ЗЕД: конспект лекцій / К. Ю. Величко, Ж. С. Зосимова, О. І. Печенка. – Х.: ТОВ «Видавництво «Форт», 2017. – 120 с.

42. Митне регулювання та експертиза зовнішньоекономічної діяльності: конспект лекцій для ступеня "бакалавр" економічних спеціальностей, денної та заочної форм навчання / укл.: К. Ю. Величко, Ж. С. Зосимова, О.І. Печенка; Харк. держ. ун-т харч. та торгівлі. – Харків : ХДУХТ, 2017. – 119 с.

43. Мережко Н. В. Митна справа: підручник / Н. В. Мережко, П. В. Пашко, О.В. Рождественський ; за ред. П.В. Пашка. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – 572 с.

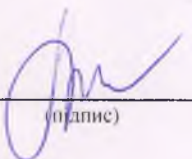
44. Митна справа : підручник / А. І. Крисоватий та ін.; за ред. А. І. Крисоватого; Терноп. нац. екон. ун-т, Ф-т фінансів, Каф. податків і фіскал. політики. - Тернопіль : Екон. думка ТНЕУ, 2014. - 539 с.

45. Митний кодекс України. –Х. : Одіссей, 2012. – 352 с.

46. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності : навчальний посібник / К. Ю. Величко, В. О. Козуб, Л. Л. Носач та ін. – Харків: ТОВ Видавництво "Форт", 2017. – 222 с.

47. Митне адміністрування. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів /О. Б. Дем'янюк, С. Д. Гречаківський. – Тернопіль: ТНЕУ. – 2016. – 328 с.

Голова атестаційної комісії

(підпис)

Піддубна Л.І.